

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ Pedagogická fakulta
Katedra speciální pedagogiky

Projekt k výzkumnému šetření závěrečná
práce do kurzu **Metodologie 2 (SP7MP_MTO2)**

Vypracovala: Tereza Mačalíková, 392177 Speciální pedagogika Magisterské
prezenční stadium 2

Obsah:

- 1 Téma, problém otázka, úvod a cíle výzkumu
- 2 Hlavní a vedlejší výzkumné otázky
- 3 Výzkumná strategie
- 4 Hypotézy
- 5 Proměnné, jejich definice a seznam indikátorů
- 6 Návrh metody sběru dat, výzkumné populace a vzorku
- 7 Úryvek z připravovaného nástroje sběru dat – z dotazníku nebo scénáře rozhovoru
- 8 Praktické a etické problémy při výzkumu
- 9 Seznam zdrojů

1**Téma výzkumu: Postoje studentů středních škol v Brně k osobám se sluchovým postižením**

Výzkum se bude zabývat problematikou postojů majoritní společnosti vůči osobám se sluchovým postižením. Postoje intaktních osob vůči lidem se sluchovým handicapem se mohou lišit v závislosti na mnoha faktorech. Stěžejní bude zjistit, jak výskyt konkrétních faktorů ovlivňuje výsledný postoj studenta, zda je možné postoje studentů zobecňovat dle studijního oboru a zda je informovanost společnosti o problematice sluchového postižení dostatečná.

Ačkoliv bylo zvolené téma plnohodnotně zpracováno v předchozích výzkumech, náplní tohoto výzkumu je pojmout studenty středních škol v Brně jako hlavní žádoucí prvek a ne pouze výsek celku dotazovaných. Vzhledem ke konkrétní lokaci a zaměření na věkově i znalostně homogenní skupinu jde o velmi konkrétní skupinu obyvatel. Velkou roli ve vnímání osob se sluchovým postižením hraje právě dostatečná informovanost studentů z různých zdrojů, případně osobní zkušenost s osobou se sluchovým postižením a komunikací s ní.

Cílem práce je analyzovat, zda osoby se sluchovým postižením jsou studenty brněnských středních škol vnímány pozitivně, neutrálně či negativně. Zda se vyskytuje souvislost mezi postoji a věkem, pohlavím, studijním oborem a místem, ze kterého student pochází.

Práce si neklade za cíl vyřešit otázky postojů ani tyto postoje vylepšit, pouze informovat o současném stavu u výzkumného vzorku a poukázat na to, zda právě případné negativní postoje nepramení z nedostatku informací o této problematice na školách i mimo ni.

Dílním cílem práce je doplnit chybějící informace do celku postojů k osobám s handicapem a umožnit tak čerpání z práce při případném komplexním zpracování problematiky stanovisek majoritní společnosti vůči osobám se zdravotním, smyslovým či mentálním handicapem.

Hlavní výzkumná otázka: Jsou postoje studentů středních škol v Brně ke sluchově postiženým odlišné v závislosti na věku, pohlaví, náročnosti střední školy či studijnímu oboru?

Vedlejší výzkumná otázka: Mají studenti středních škol v Brně dostatek informací o problematice sluchového postižení?

Vedlejší výzkumná otázka: Jaké postoje mají studenti středních škol v Brně ke sluchově postiženým?

3

Pro výzkumné šetření byla zvolena metoda kvantitativního výzkumu. Tato metoda vyhovuje potřebám výzkumu, tj. získat informace od většího počtu respondentů a tím mít možnost zhodnotit, zda odpovědi nabývají spíše negativního, pozitivního či neutrálního charakteru. S ohledem na cíle výzkumu je nutné obsáhnout široké spektrum studentů středních škol, aby následně bylo možné hodnotit, zda se u určité skupiny studentů se společným znakem objevují obdobné tendence v otázce postojů k osobám se sluchovým postižením.

4

H1 Studenti, kteří znají osobu/y se sluchovým postižením nebo s ní/nimi mají osobní zkušenost, mají pozitivnější postoje k těmto osobám než studenti bez zkušenosti.

H2 Postoje žen k osobám se sluchovým postižením jsou kladnější než postoje mužů.

H3 Studenti oborů s technickým zaměřením mají negativnější postoje k osobám se sluchovým postižením než studenti humanitních oborů.

H4 Studenti středních škol s maturitou mají pozitivnější postoje než studenti odborných učilišť.

5

Koncept: Pohlaví
Konceptualizace: Rozlišení vzorku na skupinu mužů a žen.

Operacionalizace: Označení pohlaví v úvodních otázkách dotazníku.

Koncept: Vzdělání

Konceptualizace: Vzdělání zastoupené výběrem náročnosti střední školy.

Operacionalizace: otázka v dotazníku: Jakou momentálně studujete školu?

- střední odborné učiliště 4

- střední odbornou školu
- gymnázium

Koncept: Humanitní obory a technické obory

Konceptualizace: Humanitní obory jsou ty, které se zabývají člověkem. Pro potřeby dotazníku budeme za humanitní považovat školy se zaměřením: pedagogická, zdravotnická, sociální. Technické obory jsou ty, které se nezabývají člověkem. Pro potřeby dotazníku budeme za technické považovat školy se zaměřením: strojírenství, informační technologie, ekonomie, ekologie, elektrotechnika, polygrafie, chemie, stavebnictví, logistika.

Operacionalizace: otázka v dotazníku: Jaké je odborné zaměření Vašeho studijního oboru?

- pedagogika
- sociální sféra
- zdravotnictví
- ekonomie
- strojírenství
- informační technologie
- ekologie
- elektrotechnika/mechanika
- polygrafie
- chemie
- stavebnictví
- logistika
- hotelnictví
- zahradnictví

Koncept: Osobní zkušenost

Konceptualizace: Za osobní zkušenost považujeme pro potřeby dotazníku opakovaný nebo ojedinělý kontakt s osobou se sluchovým postižením, při kterém je nutné s touto osobou komunikovat.

Operacionalizace: otázka v dotazníku: Máte zkušenost s komunikací s osobou se sluchovým postižením?

- ano, pouze jednu
- ano, několik
- ano, mnoho
- ne
- nevím, nepamatuji se

6

Výzkumné šetření bude zpracováno formou kvantitativního výzkumu za využití dotazníků s uzavřenými i otevřenými otázkami jako hlavní výzkumnou metodu. Dotazníky budou zodpovídaný studenty středních škol (studenti středních škol v Brně budou zastupovat výsek z majoritní společnosti). Dotazníky budou dostupné jak v tištěné formě tak i elektronicky (možnost vyplnění dle preference zkoumaných)

pro zajištění, co největší míry anonymity a pozitivní časové dotace na vyplňování. Výsledky dotazníků budou následně zpracovány a informace z nich plynoucí verifikují či falzifikují stanovené hypotézy.

Pro potřeby dotazníku byly a budou kontaktovány střední školy odlišného zaměření v Brně a studenti těchto škol budou osloveni s možností stát se respondenty ve výzkumu. Podstatné není množství respondentů, ale rozličnost zaměření studijních oborů a náročnost studované školy. Je žádoucí získat odpovědi od 200 – 300 respondentů.

7

Dobrý den,

jsem studentka Katedry speciální pedagogiky na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a provádím výzkum, který se zabývá problematikou Postojů studentů středních škol k osobám se sluchovým postižením. Tento dotazník je součástí výzkumu této problematiky. Chci Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku, jehož součástí jsou právě otázky na Vaše názory k osobám se sluchovým postižením. Dotazník je anonymní, dobrovolný a zabere pouze pár minut. Dotazník je rozdělený do dvou částí. V úvodní části je prostor pro označení pohlaví, věku, střední školy, studijního oboru, osobní zkušenosti s osobou se sluchovým postižením a bydliště. Ve druhé části dotazníku jsou sepsány tvrzení vztahující se k osobám se sluchovým postižením a Vaším úkolem je označit, zda s tvrzením souhlasíte či nikoliv. Hodnoticí škála je k dispozici zde:

1 Souhlasím 2 Spíš souhlasím

3 Nevím, nedokážu odpovědět

4 Spíš nesouhlasím

5 Nesouhlasím

Budu velmi ráda, když mi pomocí tohoto dotazníku zprostředkujete odpovědi a názory na tuto problematiku. V případě doplňujících informací či popisu osobní zkušenosti můžete využít prostor u poslední otázky a podělit se o Vaše postřehy, názory či připomínky (ať už k problematice sluchového postižení nebo k samotným dotazníkům).

Ještě jednou děkuji za spolupráci!

Bc. Tereza Mačalíková

Studenti se sluchovým postižením by 1 2 3 4 5

měli být vzdělávání společně se slyšícími studenty.

Vadilo by mi, kdyby můj spolužák měl 1 2 3 4 5
sluchové postižení.

Vadilo by mi, kdyby mě na ulici požádal 1 2 3 4 5 6

člověk se sluchovým postižením o pomoc.

Vadilo by mi, kdyby mě obsluhovala 1 2 3 4 5
prodavačka/číšnice/hosteska se
sluchovým postižením.

Kdybych se měl/a dorozumět s osobou 1 2 3 4 5
se sluchovým postižením, bylo by mi to
nepříjemné.

Mám dostatek informací o osobách se 1 2 3 4 5
sluchovým postižením.

Byl/a bych raději, kdyby osoba se 1 2 3 4 5
sluchovým postižením nebyla můj
soused.

Na středních školách by měla být věnována 1 2 3 4 5
větší pozornost informovanosti studentů o
sluchovém postižení.

K osobám se sluchovým postižením cítím 1 2 3 4 5
lítost/soucit.

K osobám se sluchovým postižením cítím 1 2 3 4 5
odpor.

Ve společnosti osoby se sluchovým postižením 1 2 3 4 5
se necítím dobře.

8

V rámci výzkumného šetření pravděpodobně vyvstane problém s nedostatečnou zkušeností a znalostí osob se sluchovým postižením, ale i toto má pro potřeby výzkumu výpovědní hodnotu. Z nedostatečné znalosti a zkušenosti mohou vyplývat zkreslené nebo nepřesné odpovědi. Případné nejasnosti či názory, které není možné zahrnout do nabídky škály, je možné osvětlit v prostoru pro poznámky. Tento prostor dává studentům možnost definovat své postoje vlastními slovy či dokreslit názory na daná tvrzení. Věřím, že téma dotazníku není prvoplánově kontroverzní, sporné či choulostivé, aby připouštělo vznik etických problémů, to je ovšem názor čistě subjektivní. 7

9

Zdroje k tématu výzkumu:

NAKONEČNÝ, M.: *Lexikon psychologie*. Praha: Vodnář, 1995.

STRNADOVÁ, V.: *Současné problémy české komunity neslyšících I. Hluchota a jazyková komunikace*. Praha: FFUK, 1998.

FREEMAN, R. D. – GARBIN, C. F. – BOESE, R. J.: *Tvé dítě neslyší? Průvodce pro všechny, kteří pečují o neslyšící děti*, Praha: FRPSP, 1992.

HRUBÝ, J.: *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu, 1. díl*, Praha: FRPSP, 1998

KOHOUTEK, R.: *Základy psychologie osobnosti*. Praha: Akademické nakladatelství CERM, 2000.

VÁGNEROVÁ, M.: *Základy psychologie*. Praha: Karolinum, 2004.

GAVORA, P.: *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000

SKALKOVÁ, J. a kol.: *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu*. Praha: SPN, 1983.

HORÁKOVÁ, R.: *Sluchové postižení: úvod do surdopedie. 1. vydání*. Praha: Portál, 2012.

POTMEŠIL, M.: *Čtení k surdopedii. 1. vyd.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003.

PANČOCHA, K.: *Postižení jako axiologická kategorie sociální participace*. Brno: muni PRESS, 2013.

Komentář

Velmi dobře zpracovaný projekt!